

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ในการศึกษาค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เปรียบเทียบก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อครัวเรือนและรายได้ต่อครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี พ.ศ. 2539 กับ ปี พ.ศ. 2543 มาวิเคราะห์ด้วยวิธี Ordinary Least Square (OLS) ซึ่งจากค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) ที่ได้พบว่า ในสมการที่ 1, 3, 4, 5, 13, 15 และ 16 ค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) ปี พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นปีก่อนเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย มีค่าสูงกว่าปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นปีหลังการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทย แต่ในสมการที่ 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17 และ 18 ค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) ในปี พ.ศ. 2539 กลับมีค่าต่ำกว่าปี พ.ศ. 2543 โดยค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) ปี พ.ศ. 2539 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.283 ถึง 0.474 และปี พ.ศ. 2543 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.354 ถึง 0.413 ส่วนค่า Intercept ซึ่งแสดงถึงค่า Autonomous Consumption ปี พ.ศ. 2539 มีค่าอยู่ระหว่าง 2451.17 ถึง 3361.34 และปี พ.ศ. 2543 มีค่าอยู่ระหว่าง 2776.83 ถึง 3504.34

หลังจากทำการทดสอบการเปลี่ยนแปลง (Structural Change Test) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของ DUM , $DUM*Y$ และ $DUM*Y_d$ ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างค่า Autonomous Consumption (Intercept) และ ค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) ในปี พ.ศ. 2539 กับ ปี พ.ศ. 2543 กล่าวคือ ไม่มีเปลี่ยนแปลงค่า Autonomous Consumption (Intercept) และ ค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) ในช่วงระหว่างก่อนเกิดวิกฤตและหลังเกิดวิกฤต ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำที่สุดในประเทศไทย ดังนั้น การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจจึงมีผลกระทบค่อนข้างน้อยต่อการบริโภคเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ ในประเทศไทย หรืออาจมีสาเหตุเนื่องมาจากจำนวนปีที่ทำการศึกษาสั้นเกินไป

สำหรับการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภค (C) ของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น ได้คงปัจจัยทางด้านรายได้ของครัวเรือนต่อเดือน (Y) ไว้ และเพิ่มปัจจัยทางด้านเงิน

ฝากธนาคารพาณิชย์ของครัวเรือนต่อเดือน (D) ปัจจัยทางด้านสินเชื่อบริการพาณิชย์ของครัวเรือนต่อเดือน (L) ปัจจัยทางด้านสินเชื่อเพื่อการบริโภคส่วนบุคคลของครัวเรือนต่อเดือน (Lc) และปัจจัยทางด้านภาษีของครัวเรือนต่อเดือน (T) ของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้ามา ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) พบว่าในสมการส่วนมากนั้น ปัจจัยทางด้านรายได้ของครัวเรือนต่อเดือน (Y) จะมีผลต่อการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาระดับการมีนัยสำคัญ ปี พ.ศ. 2543 จะดีกว่า ปี พ.ศ. 2539 ส่วนปัจจัยตัวอื่นๆ นั้นไม่มีผลต่อการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเลย

แต่อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2543 ภายหลังจากการทดสอบปัญหา Heteroscedasticity แล้ว พบว่าสมการที่ 5 และ 9 ปัจจัยทางด้านภาษีของครัวเรือนต่อเดือน (T) มีผลต่อการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.10$ และ $\alpha = 0.05$ ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) จากการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการใช้อัฒนภาคตัดขวาง (Cross-Section Data) ปี พ.ศ. 2539 และปี พ.ศ. 2543 เพื่อเปรียบเทียบค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) ก่อนเกิดและหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจไทย ดังนั้น ถ้ามีการเพิ่มจำนวนปีที่ศึกษา (Observations) มากขึ้นอีกก็จะได้ผลการศึกษาที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2) จากผลการศึกษาไม่พบการเปลี่ยนแปลงในค่า Autonomous Consumption (Intercept) และ ค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) ในช่วงระหว่างก่อนเกิดวิกฤตและหลังเกิดวิกฤต ซึ่งอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากจำนวนข้อมูลที่น้อยเกินไป ดังนั้น อาจทำการศึกษาโดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-section Data) ของ 19 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปีก่อนและหลังการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ โดยทำการเก็บข้อมูลเป็นรายจังหวัด จังหวัดละหลายๆ ครัวเรือน (Households) นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) และ SURE (Seemingly Unrelated Regression Estimate)

3) ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำปัจจัยหลายๆ อย่าง มาศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อการบริโภค แต่พบว่ามีเพียงปัจจัยทางด้านรายได้เท่านั้นที่มีผลต่อการบริโภค ดังนั้น การพิจารณารูปแบบดังกล่าวต่อไปในอนาคตควรจะพิจารณาปัจจัยทางด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ ขนาดของครัวเรือน การศึกษา เป็นต้น